

Història de Gironella

Segons indiquen algunes troballes en diferents excavacions, se suposa que el poblament de Gironella fou força antic. En les últimes realitzades es troben elements d'hàbitat romà. Però excavacions fetes anteriorment ens posen al descobert signes de vida estable més antics, com restes de ceràmica ibèrica datada al segle III abans de Crist.

Constància documental de l'existència de Gironella (Gerundella) no la tenim fins al segle IX, l'any 899. També l'any 839, però de dubtosa validesa.

Les construccions més antigues que es conserven es l'Eremitori pre-romànic de Sant Marc a Cal Bassacs, les restes del pont del Diable al riu Llobregat. Les muralles i les restes del castell al nucli antic, l'Església vella de Santa Eulàlia, segles XIII-XIV, actualment adaptada per a activitats culturals. El Pont Vell citat ja al 1389.

La Gironella actual, amb una altitud mitjana de 469 metres i una població de més de cinc mil habitants, s'estén a banda i banda del riu Llobregat.

La part més moderna s'estén a la riba dreta del riu. El carrer principal és l'avinguda Catalunya que junt amb els carrers del seu entorn, places amb aparcament i zones arbrades, voreres amples i ajardinades, formen en conjunt un centre comercial obert d'una rellevant importància.

Seguint amb la part moderna, ens trobem després de passar el pont de les Eres, a la riba esquerra del riu, on hi trobarem els grans equipaments com el Centre d'Atenció Primària (CAP), La Llar, l'Institut d'Ensenyament Secundari (IES), la zona esportiva, la casa de colònies, les zones residencials i les urbanitzacions.

La part més antiga de la Vila s'estén vers al cim d'un turó haven sortejat els diferents nivells que el configuren. Aquest nucli antic, o històric, es pot visitar començant pel Pont Vell, tot admirant el mirall d'aigua del riu Llobregat al seu pas pel nucli urbà, les famílies d'ànecs silvestres, la fauna, la flora i el seu sortidor Geïser.

Seguint pont amunt, uns carrers estrets i costeruts i de pedres mil·lenàries s'enfilen cap a l'antiga presó, sota el rellotge. Carrerons amunt, arribem a les places de la Vila i de l'Església nova de Santa Eulàlia.

Passejant pels carrers Roser i Olvan Alt respirarem pau i tranquil·litat tot admirant la bellesa d'aquest conjunt històric medieval i ens n'adonarem que estem en una vila amb un passat i una història important.

Un cop arribats a aquesta part de la població no podem deixar de visitar l'Església Vella de Santa Eulàlia. L'església, romànica de transició, devia ser construïda als segles XIII-XIV (1329). Més tard, probablement al segle XIV-XV, sota el domini dels Agulló-Pinós, es construiria la part gòtica. Actualment s'ha reconvertit en centre d'activitats culturals.

Per l'escala de cargol de pedra visitarem l'antiga teulada, feta amb lloses de pedra de la zona. Pujant pels dos pisos del campanar, gaudirem d'una digna i impressionant talaia.

Molt interessant de visitar és l'església nova de Santa Eulàlia iniciada l'any 1903 a partir d'un projecte de l'arquitecte Alexandre Soler i March, d'estil modernista, i acabada totalment l'any 1958. Destaquen les seves pintures i els vitralls. Té una rellevant importància el seu Sant Crist, obra d'art provinent de l'antiga església suposadament del segle XV-XVI, i també és interessant la talla de Sant Roc de la mateixa època.

La Vila de Gironella és un centre comercial obert, amb una tradició comercial històrica que arrossega de segles. Ja l'any 1405, Gironella, degut a la important activitat comercial de l'època, rep del rei Martí, permís per celebrar mercat i fires cada dijous i per Sant Martí.

I així, al llarg dels anys, Gironella s'ha anat convertint en un centre comercial obert del Berguedà, d'una rellevant importància. El comerç del municipi és l'exponent més clar de la vitalitat de la població posant els seus establiments comercials a un alt nivell de selecció i qualitat en la seva oferta. Gràcies a l'Associació de Comerciants de Gironella, pionera a la comarca, i també a Catalunya en l'associacionisme comercial. La seva fundació data de l'any 1908. Actualment està unida a la UBIC a través de l'ABC.

Gironella disposa de serveis tals com Oficina Municipal d'Informació al Consumidor, Punt d'Informació Juvenil, Servei Integral d'Ocupació, IES, Residència per a Gent Gran, Centre de Dia, CAP, Serveis Socials

Integrals, Servei d'Ajuda a domicili, Creu Roja, Bombers, Escola d'Art i Disseny, gimnàs, rocòdrom al centre comercial i paret d'escalada a la Font del Balç, etc.

Gironella conté tres colònies industrials amb quatre fàbriques tèxtils, cada una d'elles amb construccions arquitectòniques singulars: torre o casa dels amos, església, habitatges pels obrers.., que en conjunt formen el patrimoni arquitectònic més important de la Vila.

Una passejada-caminada per la ruta de les Colònies és molt recomanable, pels seus camins recuperats, d'una bellesa única i inèdita, incomparable. Una de les parts més emblemàtiques al terme de Gironella és començar per l'indret de la riera d'Olvan i anar seguint vorejant el riu aigües avall.

Perduda en la immensitat del temps i d'autor anònim, la cançó "Gironella Vila Bella", així com una altra versió amb estrofes semblants però diferents "Roseta de Gironella", formen part de la cultura popular i constitueixen un llegat ancestral de gran valor històric.